

Kompetens genom yrkes- högskolans uppdrags- utbildningar

Maj 2024

Caroline Höstgren, Expert Yrkehögskolan,
Sydsvenska Handelskammaren

Maria Ansgariusson, Projektledare - Uppdrags-
utbildning, Sydsvenska Handelskammaren

Handelskammaren
I sydsvenska företags intresse

Handelskammaren
I sydsvenska företags intresse

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren är en privat organisation som arbetar i sydsvenska företags intresse. Vi påverkar företagens villkor genom bland annat utveckling av infrastruktur och utbildningssystem. Vi stöder affärer genom service inom internationell handel och olika utbildningar. Vi sammanför företag i olika nätverk och på våra många möten. Handelskammaren har drygt 2 500 medlemsföretag och finns i Skåne, Blekinge, Kalmar, Kronobergs och södra Hallands län.

Rapporten har tagits fram med hjälp av **Ellen Holst**, praktikant på Sydsvenska Handelskammaren.

YH KOMPETENS
SKÅNE

YH Kompetens Skåne är en satsning mellan Region Skåne, Malmö Stad och Sydsvenska Handelskammaren för att förbättra förutsättningarna för arbetsgivarna, studenterna och utbildningsanordnarna i Skåne. YH är en ytterst relevant utbildningsform för näringslivet eftersom den kompetensförsörjer arbetslivet genom att utbilda inom sådant som företagen faktiskt efterfrågar.

Innehållsförteckning

KUPP	4
Inledning	4
Slutsatser	5
Metod	6
Mål	6
Resultat	7
Regelverk kopplat kring uppdragsutbildningar	7
Kostnad för uppdragsutbildningar	7
Yrkeshögskoleanordnarnas prissättning av uppdrags- utbildningar	7
Genomförda uppdragsutbildningar	7
Yrkeshögskoleanordnare och uppdragsutbildningar	10
Arbetsgivarnas behov av uppdragsutbildningar	10
Analys	12
Framåt	13
MYH	13
Yrkeshögskoleanordnare	13
Övriga intressenter	13

KUPP

Kompetens genom yrkeshögskolans uppdragsutbildningar

KUPP är ett projekt som under 2023-2024 ska ge arbetsgivare mer inblick i kvalitetssäkrade utbildningar inom yrkeshögskolan, med fokus på uppdragsutbildning. Fördelarna är många för arbetsgivaren som behöver kompetensutveckla befintliga medarbetare.

Medfinansieras av
Europeiska unionen

Handelskammaren
I sydsvenska företags intresse

Inledning

I en tid då kompetensbristen är påtaglig i de flesta branscher och arbetsgivarna skriker efter mer personal kan uppdragsutbildningar inom yrkeshögskolan vara ett sätt att mildra kompetensbehovet. Detta genom att tillvarata befintlig personal och kompetensutveckla dem i stället för att söka kompetens hos nya medarbetare.

Yrkeshögskolan kan beskrivas som arbetsgivarnas utbildningsform eftersom utbildningarna är framtagna och genomförs tillsammans med rekryterande arbetsliv. 94 procent av arbetsgivarna som rekryterar från yrkeshögskolan är nöjda med kompetensen från de studerande. Trots det är uppdragsutbildningar inom yrkeshögskolan okänt för de flesta arbetsgivare

då de inte känner till möjligheten att kunna kompetensutveckla sin befintliga personal med flexibla och kostnadseffektiva utbildningsinsatser.

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren, Region Skåne och Yrkeshögskoleansordnare i Syd (YhiS) har gemensamt genomfört förstudien och projektet. Syftet har varit att undersöka varför så få yrkeshögskoleansordnare erbjuder uppdragsutbildningar samt att få fler arbetsgivare att känna till möjligheten med uppdragsutbildningar.

Slutsatser

Yrkeshögskolesystemet måste värna den nära kopplingen till arbetsgivarna vilket hela utbildningsformen vilar på. Yrkeshögskolans utbildningar bygger på arbetsgivarnas behov av kompetens där uppdragsutbildningar ännu inte nyttjas så mycket som de skulle kunna för att bidra till det livslånga lärandet inom arbetslivet.

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH)

- Behöver ha ett större fokus mot arbetsgivare i sin kommunikation för att lyfta fördelarna med yrkeshögskolan och uppdragsutbildning. Om arbetsgivarna känner till utbildningsformen kommer de lättare få tillgång till den kompetenshöjning de behöver, även för den befintliga personalen.
- Handläggningstiden behöver kortas ner från fyra veckor till maximalt en vecka från det att yrkeshögskoleanordnare registrerar utbildningen till dess start.
- Använd fördelarna med search engine optimization (SEO) och artificiell intelligens (AI) för att inspirera och leda både studerande och arbetsgivare rätt till hemsidan yrkeshogskolan.se.
- Rikta kommunikationen i högre grad mot arbetsgivare för att tydliggöra yrkeshögskolans utbud samt möjligheterna att både rekrytera ny personal och kompetensutveckla befintliga medarbetare.
- Var medveten om att de mindre och/eller nischade yrkeshögskoleanordnarna har svårare att erbjuda uppdragsutbildningar eftersom de har färre resurser.

Yrkeshögskoleanordnare

- Uppdragsutbildningar kan vara en breddning av yrkeshögskoleanordnarnas utbud och bidra med en ekonomisk trygghet, då anordnare kan nyttja aktuella program och kurser som en tjänst även direkt mot betalande arbetsgivare.

- Mindre och nischade anordnare har inte personalkapacitet att hantera uppdragsutbildning. De stora och nationella anordnarna med större andel digitalt utbildningsupplägg tar marknadsandelar vilket kan ha en negativ påverkan på mindre anordnare som många gånger har mer specialinriktade utbildningar.
- En del yrkeshögskoleanordnare erbjuder företagsutbildningar utanför YH-systemet i stället för uppdragsutbildning då de kan styra upplägget själva utan MYH:s regelverk. En bidragande anledning kan vara svårigheten att prissätta uppdragsutbildning, exempelvis kan MYH:s tillsynsavgift utgöra ett osäkerhetsmoment.

Metod

För att få en samlad bild av hur uppdragsutbildningar använts har insamling av statistik inhämtats från MYH som sedan har analyserats. Möte med handläggare från MYH och deras kommunikationsenhet har genomförts för att informera om förstudien. Genom sökningar på internet har en uppskattning av hur lätt det är att hitta information om uppdragsutbildning via nätets sökfunktioner och AI gjorts.

Två enkätundersökningar samt enskilda samtal har genomförts där YhiS medlemmar fått besvara frågor om uppdragsutbildningar, både före och i slutet av förstudien.

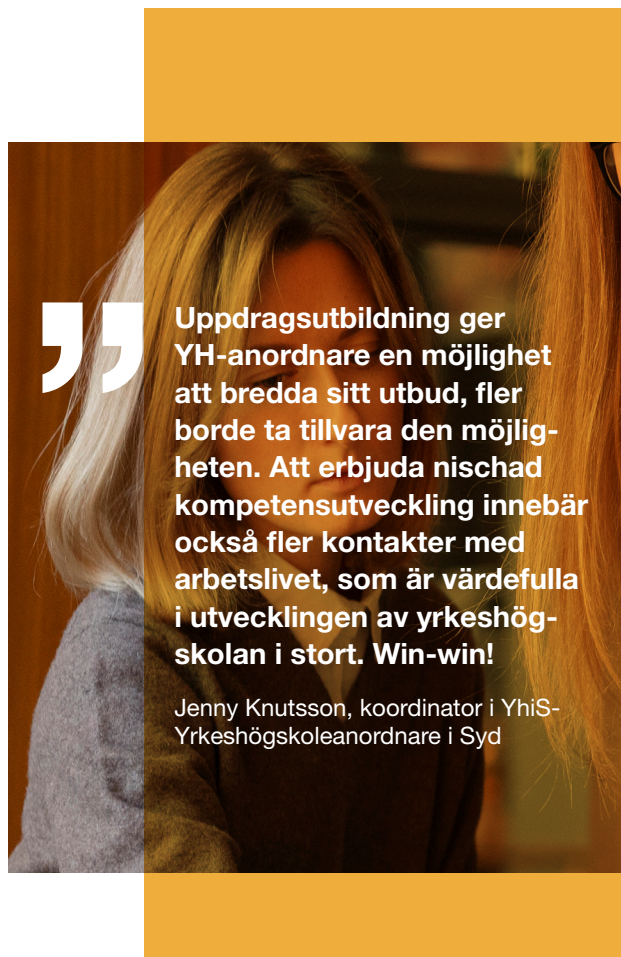
För att få en uppfattning om arbetsgivares kunskap och inställning till möjligheterna med uppdragsutbildningar har flera branschdialoger arrangerats och möten med flertalet arbetsgivare och branschrepresentanter genomförts.

Mål

I denna förstudie har fokus varit att undersöka vilka kompetensbehov arbetsgivare har inom branscher som arbetar med; smarta hållbara städer, infrastruktur, digitalisering och grön omställning.

Projektets mål har varit:

- att få arbetsgivare med kompetensbehov att bli väl insatta i hur de genom uppdragsutbildning inom yrkeshögskolan kan få tillgång till nischade och kostnadseffektiva utbildningsinsatser.
- att ta fram en modell för att hjälpa yrkeshögskoleanordnare som inte arbetar med uppdragsutbildning att börja göra det och underlätta deras initiala arbete.
- att på sikt skapa nytta för små och medelstora företag i Skåne som får ökad beställarkompetens av riktade utbildningsinsatser och därmed ökad spetskompetens på yrkeshögskolenivå.

Uppdragsutbildning ger YH-anordnare en möjlighet att bredda sitt utbud, fler borde ta tillvara den möjligheten. Att erbjuda nischad kompetensutveckling innebär också fler kontakter med arbetslivet, som är värdefulla i utvecklingen av yrkeshögskolan i stort. Win-win!

Jenny Knutsson, koordinatör i YhiS-Yrkeshögskoleanordnare i Syd

Resultat

Regelverk kopplat kring uppdragsutbildningar

En uppdragsutbildning kan genomföras med stor flexibilitet, förutsatt att kursinnehållet återspeglar en redan godkänd utbildning inom yrkeshögskolan. Det innebär att de kurser som ingår i uppdragsutbildningen ska följa gällande kursplaner. Dock behöver inte uppdragsutbildningen genomföras med samma studieform, studietakt eller studieort som den befintliga utbildningen. Arbetsgivaren har möjlighet att anpassa upplägget för uppdragsutbildningen samt besluta vilka medarbetare som ska delta i utbildningen. Anmälan om att uppdragsutbildningen ska genomföras måste lämnas in till MYH senast fyra veckor innan utbildningen startar. Handläggningstiden har i enkäterna som yrkeshögskoleanordnarna besvarat medfört att arbetsgivarna får vänta längre än de förväntat och processen uppfattas som osmidig. Ordinarie behörighetskrav gäller inte för deltagare inom uppdragsutbildning. Arbetsgivare kan även gå ihop och beställa samma uppdragsutbildning för bättre prissättning. Efter genomförd uppdragsutbildning med godkänt resultat erhåller den studerande YH-poäng.

Kostnad för uppdragsutbildningar

Om en yrkeshögskoleanordnare genomför en uppdragsutbildning tar MYH ut en avgift på 3000 kronor för studiedokumentation och administration. MYH kan även göra tillsyn och uppföljning på uppdragsutbildningen, då tillkommer en avgift på 23 000 kronor per ärende om uppdragsutbildningen avviker för mycket från den ursprungliga utbildningens upplägg. Denna eventuella kostnad skapar osäkerhet vid prissättning av uppdragsutbildningar för yrkeshögskoleanordnarna eftersom de inte på förväg vet om tillsynsavgiften tillkommer. För att förenkla rutinerna och regelverket kring uppdrags-

utbildningar bör avgiften för tillsynen, om den eventuellt genomförs, innefattas i MYH:s budget.

Yrkeshögskoleanordnarnas prissättning av uppdragsutbildningar

Under förstudien har kostnaden för uppdragsutbildningar varit svår att få klarhet i eftersom yrkeshögskoleanordnarna arbetar olika med prissättningen.

Uppdragsutbildningars pris varierar beroende på flera faktorer så som upplägg, materialkostnader och lärararvode. Korta utbildningar är generellt sett dyrare per YH-poäng än längre utbildningar. Uppdragsutbildningar inom yrkeshögskolan är prismässigt konkurrenskraftiga, kvalitetssäkrade och ger YH-poäng.

För yrkeshögskoleanordnare är det svårt att prissätta uppdragsutbildningar eftersom den eventuellt tillkommande tillsynsavgiften kan påverka anordnarnas resultat negativt. Vid stora volymer på uppdragsutbildningar i form av flera personer eller längre utbildningar blir känsligheten mindre men vid korta insatser eller med få deltagare blir den tillkommande avgiften på 23 000 kronor mer påtaglig.

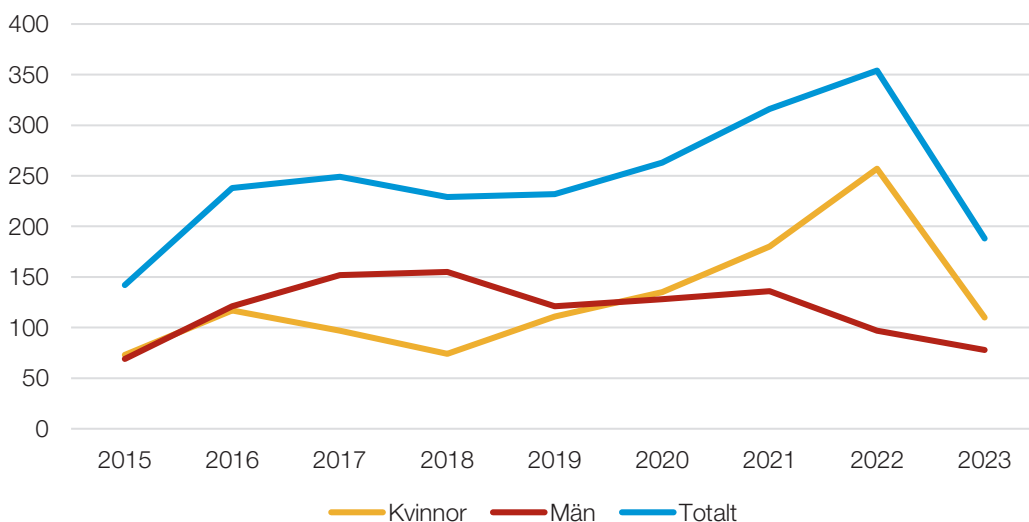
Genomförda uppdragsutbildningar

Inom yrkeshögskolan finns utbildningar som en del arbetsgivare ställer som krav för anställning, exempelvis stöd-, social- eller behandlingspedagog. Om befintliga medarbetare saknar hela eller delar av utbildningarna kan de kompetensutvecklas med uppdragsutbildningar som skräddarsys efter arbetsgivarens behov.

Statistiken som hämtats från MYH visar att det är totalt sett är få genomförda uppdragsutbildningar sedan 2013. Totalt är det endast 204 genomförda uppdragsutbildningar med totalt 2449 deltagare mellan 2013–2023. Flest antal personer som påbörjat en uppdragsutbildning var år 2022 när det totalt var 354 stycken. Sedan dess har antalet

deltagare sjunkit till motsvarande 2015 års nivåer. Antalet deltagare i uppdragsutbildningar har haft en ökande trend fram till år 2022 som främst drivs av kvinnor. Det kan förklaras av att det är flest beställningar på uppdragsutbildningar inom kvinnodominerande yrken, exempelvis inom vård- och omsorg.

Figur 1. Antal deltagare som börjat år 2015-2022

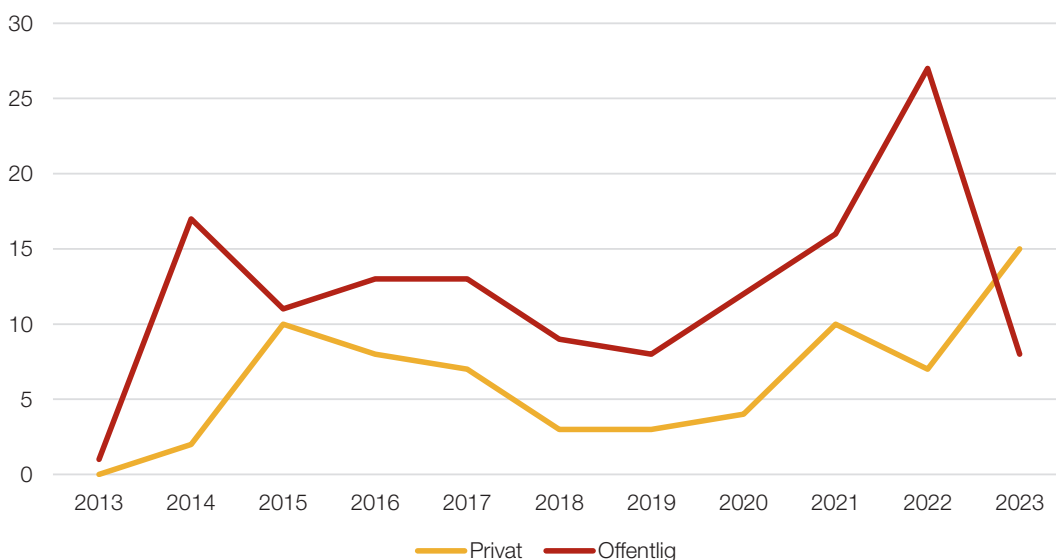

Figur 1 Antal deltagare som började en uppdragsutbildning mellan åren 2015 och 2023.

Vidare visas en bild av att offentlig verksamhet historiskt haft flest genomförda beställningar och flest deltagare. Samtidigt går det att konstatera att privat verksamhet har en lägre andel deltagare i förhållande till andelen beställda uppdragsutbildningar. Det kan bero på att offentlig verksamhet har större enheter och därmed fler anställda per enhet. Den senaste statistiken från 2023 visar däremot att privat sektor för första gången står för majoriteten av uppdragsutbildningar. Trots låga nivåer har privata

arbetsgivare fördubblat antalet beställningar på uppdragsutbildningar under åren 2022–2023 från 7 till 15 stycken. Det är en stigande trend bland privata arbetsgivare som beställer uppdragsutbildningar och här finns en stor potential för arbetsgivarna att kompetensutveckla befintlig personal. Sannolikt finns det ett samband mellan kommunerna och statens sparkrav under pågående lågkonjunktur med det minskade antalet beställningar på utbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg.

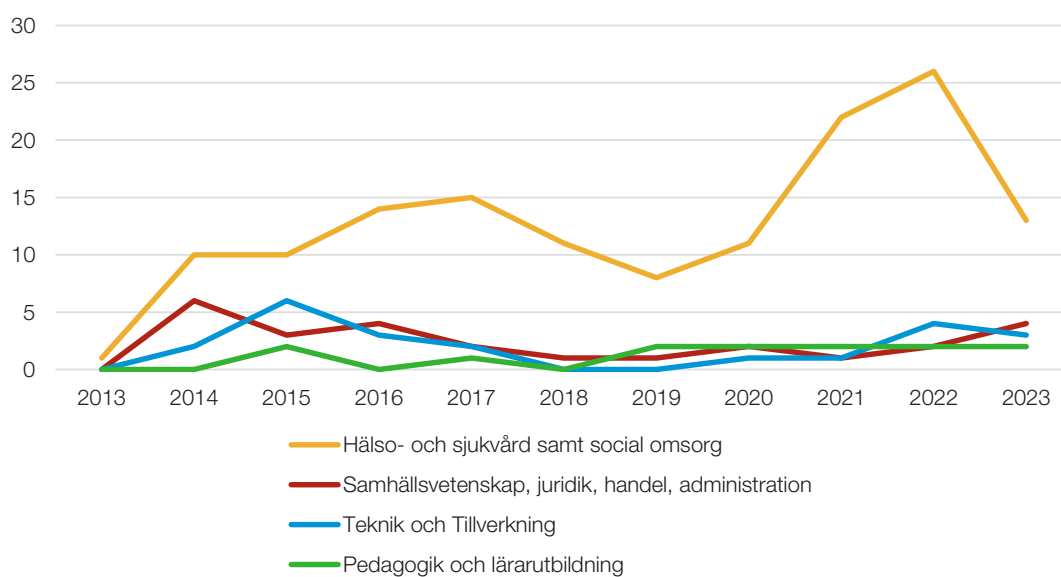
Figur 2. Beställningar på uppdragsutbildningar utifrån sektor

Figur 2 Beställda uppdragsutbildningar mellan åren 2013 och 2023 utifrån sektor, privat eller offentlig.

Uppdragsutbildningar inom hälso- och sjukvård samt social omsorg står för nästan 75 procent av samtliga uppdragsutbildningar som gjorts sedan år 2015. En stor del av dessa står Statens Institutionsstyrelse för i syfte att uppfylla de kompetenskrav som är ställda på deras personal. Uppdragsutbildningar inom de andra branscherna har historiskt varit få och var som flest under åren 2014 och 2015.

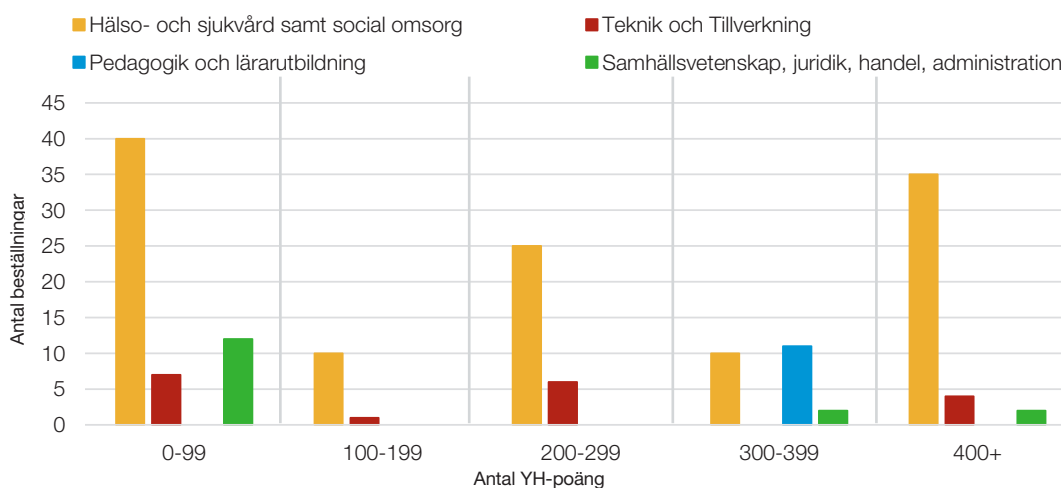
Figur 3. Beställningar på uppdragsutbildningar utifrån bransch

Figur 3 Beställda uppdragsutbildningar mellan åren 2013 och 2023 utifrån bransch

Vid en närmare undersökning av längden på utbildningarna som beställts skiljer sig detta mellan de olika utbildningsområdena. En del har majoriteten korta uppdragsutbildningar medan andra har många långa.

Figur 4. Antal beställda uppdragsutbildningar utifrån antal YH-poäng och bransch

Figur 4 Antal beställda uppdragsutbildningar utifrån antal yrkeshögskolepoäng och bransch

Yrkeshögskoleanordnare och uppdragsutbildningar

Hösten 2022 gjorde föreningen YhiS en kartläggning av hur yrkeshögskoleanordnarna arbetar med uppdragsutbildningar. Svaren visade att mindre än hälften av YH-anordnarna arbetade med uppdragsutbildningar inom yrkeshögskolan. Av de anordnare som erbjöd uppdragsutbildningar hade majoriteten utbildat färre än 50 personer genom yrkeshögskolans uppdragsutbildningar under år 2022.

Vid kartläggningen som genomfördes under förstudien i början av 2024 uppgav fler än hälften av yrkeshögskoleanordnarna att de erbjöd företag uppdragsutbildning. Det största hindret till att vissa inte gjorde var resursbrist i form av personal eller att det är svårt att räkna hem utbildningen ekonomiskt inom vissa dyra utbildningsformer. Vissa tyckte YH-systemet var krångligt och osmidigt, andra var osäkra angående MYH:s eventuella tillsynskostnad.

Flera anordnare har nu börjat fundera på att erbjuda uppdragsutbildningar. Fokus verkar ligga på digitalt upplägg och på utbildning för dem som vill kombinera studier med jobb. Detta upplägg kan sedan kombineras med att erbjuda företag att köpa platser i samma utbildning.

Arbetsgivarnas behov av uppdragsutbildningar

Branschdialoger har genomförts med parter inom energibranschen, industrisektorn och IoT/AI. Samtliga uppger att de har stora rekryteringsbehov och behov av kompetensutveckling av befintlig personal vilket har framkommit under såväl branschdialoger som möten med arbetsgivare. Arbetsgivarna som tidigare inte haft kännedom om möjligheten har fått information om uppdragsutbildningar inom yrkeshögskolan och blivit positivt inställda till att använda det framgent.

”

För att klara samhällets omställningsbehov och bibehålla eller öka näringslivets konkurrenskraft är kompetensutveckling av redan yrkesverksamma avgörande. Här har uppdragsutbildningar inom YH en stor potential

María Grynge Heinesson, Enhetschef på Regional Utveckling på Region Skåne

Analys

Det råder inget tvivel om att många arbetsgivare har stort behov av att vidareutbilda befintlig personal för att bibehålla eller höja konkurrenskraften inom sitt område.

Kännedomen hos arbetsgivare om möjligheterna med uppdragsutbildning är låg och antalet genomförda utbildningar bekräftar detta. Offentlig sektor har historiskt varit den största beställaren av uppdragsutbildning för att säkra kompetens inom hälso- och sjukvård. Privata företag i hela Sverige har endast beställt tio eller färre uppdragsutbildningar per år vilket visar att det är låg kännedom om möjligheterna. En anledning skulle kunna vara att informationen på yrkeshögskoleanordnarnas hemsidor är riktad mot potentiella studerande och därmed inte anpassad mot arbetsgivare.

Genom att anpassa uppdragsutbildningarnas regelverk och handläggningstider, utifrån förutsättningarna som arbetsgivarna som beställer utbildningarna har, kan upplevelsen av YH-systemet förbättras och viljan att använda utbildningsformens möjligheter i framtiden att öka. Mer information om uppdragsutbildning och ett förenklat regelverk kring uppdragsutbildningar kan underlätta för yrkeshögskoleanordnarna att möta arbetsgivarnas behov på ett så smidigt och enkelt sätt som möjligt.

Större yrkeshögskoleanordnare har börjat sätta ihop kurspaket för yrkesverksamma som genomförs digitalt, på kvällstid och halvfart. Dessa upplägg kan blanda kurser och uppdragsutbildning i ett och samma upplägg, vilket ger vissa effektivitetsfördelar.

Vissa yrkeshögskoleanordnare förväxlar uppdragsutbildning med företagsutbildning som inte genomförs inom ramen för yrkeshögskolans utbud. Förväxlingen sker förmodligen för att inte många yrkeshögskoleanordnare arbetar aktivt med möjligheten eller att de erbjuder båda utbildningsalternativen.

Små yrkeshögskoleanordnare har oftast inte någon organisation för att hantera försäljning av uppdragsutbildning, utan väljer ofta att koncentrera sig på program och kurser. Detta kan leda till att de mindre yrkeshögskoleanordnarna kan förlora marknadsandelar och konkurrenskraft.

Framåt

Rekommendationer och strategiska möjligheter

MYH

Lyft fram fördelarna med uppdragsutbildning som ett förstaval för kompetenshöjning av befintlig personal genom ökat fokus mot arbetsgivare, arbetsgivarorganisationer, fackliga organisationer, branschorganisationer etc. Förbättra informationen och underlätta för arbetsgivarna var de kan hitta uppdragsutbildningar eller hur de ska gå tillväga.

Korta handläggningstiderna till maximalt en vecka för öka flexibilitet för arbetsgivarnas behov av snabba och flexibla kompetenshöjande insatser för personalen. Upp till fyra veckors handläggningstid medför att akuta behov från arbetsgivare inte går att möta och därmed riskerar de att söka lösningar på sina behov genom andra utbildningsformer.

Förbättra sökmotoroptimeringen till *yrkeshogskolan.se* för att underlätta för arbetsgivare att snabbt hitta yrkeshögskolan som alternativ när de söker kompetensutveckling för sin personal.

Utveckla digitala tjänster för att underlätta för dem som söker efter utbildningar, innehåll, kompetenshöjning och andra detaljer. Det kan även vara en väg att fråga om råd och att hitta yrkeshögskoleanordnare.

Tillsynsavgiften som eventuellt tillkommer försvårar prissättningen av uppdragsutbildning då den blir ett osäkerhetsmoment för anordnarna. Om tillsynsavgiften hade rymts inom ramen för MYH:s generella tillsynsbudget hade detta kunnat resultera i att kostnaden för uppdragsutbildningar hade minskat för arbetsgivarna.

Yrkeshögskoleanordnare

Uppdragsutbildningar kan genomföras som hela program inom yrkeshögskolan eller utvalda kurser från programmen. Uppdragsutbildningar kan även

vara kurser eller kombinationer av program och kurser. Genom att kombinera befintliga kurser och program i olika upplägg kan det leda till bättre lönsamhet.

Underlätta för arbetsgivare genom att erbjuda färdiga paketlösningar för att få arbetsgivarna att hitta kompetenshöjningen de letar efter. En viss ökning av denna typ av marknadsföring på yrkeshögskoleanordnarnas hemsidor börjar spridas. Erbjud uppdragsutbildning som ett komplement till det övriga utbildningsutbudet och som ett sätt att erbjuda alumner och företag livslång kompetensutveckling.

Redan vid ansökningsprocessen om att bedriva utbildning inom YH har anordnarna möjlighet att informera om att delar av utbildningar kan ges som uppdragsutbildning för befintlig personal. Detta kan göras i syfte att höja arbetsgivarnas intresse för att engagera sig i utbildningen vid ett beviljande.

Övriga intressenter

För att öka kännedomen om yrkeshögskolan och alla dess möjligheter är lättillgänglig information viktig. Genom att sprida informationen via eller tillsammans med arbetslivets intresseorganisationer kan kunskapen öka ännu mer. Sådana intresseorganisationer kan t.ex. vara näringslivschefer, branschorganisationer, olika kluster, arbetsgivar- eller fackliga organisationer.

Handelskammaren
I sydsvenska företags intresse

Sydsvenska Industri- och Handelskammaren
Ångbåtsbron 1, 211 20 Malmö. Tel 040 - 690 24 00
www.handelskammaren.com

YH KOMPETENS
SKÅNE

YH Kompetens Skåne
Ångbåtsbron 1, 211 20 Malmö,
www.yhkompetens.nu